

ASPECTE ACTUALE PRIVIND NECESITATEA PREGĂTIRII CADRELOR DE SPECIALITATE ÎN UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

**Triboi Vasile¹,
Dorgan Viorel²,**

^{1,2}*Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chisinau, Republica Moldova*

Rezumat. Filierile de formare a cadrelor de specialitate sunt diverse, în toate cazurile cerându-se însă un examen sau un atestat pentru accesul la exercitarea profesiei. Cea care tinde să se impună tot mai mult în pregătirea specialiștilor este Universitatea, care a depus eforturi deosebite pentru includerea educației fizice și sportului în concernul academic. În toate țările europene este recunoscută importanța și necesitatea extremă a predării educației fizice în cadrul școlilor, ca bază de selecție de valoare pentru sportul de performanță. Există o unanimitate și asupra obiectivelor individuale și a finalităților sociale de urmărit prin intermediul acestui învățământ, fiind constatate multe asemănări în conținutul programelor, ca și în concepțiile pedagogice generale.

Cuvinte-cheie: educație fizică, pregătirea cadrelor didactice, învățământ superior, sistem de pregătire, universități europene.

Introducere

Determinarea dezvoltării unui sector, atât datorită realizărilor cunoașterii pe baze științifice sau a demersurilor întreprinse în acest sens, cât și ca urmare a comandamentelor sociale reale influențează nemijlocit conținutul programelor alcătuite pentru pregătirea în perspectivă a cadrelor necesare desfășurării activității.

Aspectul îmbracă un caracter dinamic, dar și unul particular atunci când acestea sunt alcătuite pentru formarea cadrelor didactice. Cerințele învățământului primar și secundar, politica educațională promovată vor dicta sensul formării acestora, conținutul programelor și chiar numărul de cadre corespunzător capacității de inserție. În toate țările europene este recunoscută importanța și necesitatea extremă a predării educației fizice în cadrul școlilor, ca bază de selecție de valoare pentru sportul de performanță. Există o unanimitate și asupra obiectivelor individuale și a finalităților sociale de urmărit prin intermediul acestui învățământ, fiind constatate multe asemănări în conținutul programelor, ca și în concepțiile pedagogice generale [1, 2, 5].

Metodele cercetării

În cercetarea demarată metodele științifice utilizate au fost: analiza literaturii metodico-științifice de specialitate și analiza documentelor ce țin de problemele pregătirii cadrelor didactice în învățământul superior.

Rezultatele cercetării

Educația fizică și sportul este un domeniu a cărui importanță devine incontestabilă în societatea modernă. Pe zi ce trece, tot mai mulți oameni practică sportul și se arată interesați de această activitate. În acest context, este foarte importantă pregătirea cadrelor didactice în domeniul culturii fizice.

Filierile de formare a cadrelor de specialitate sunt diverse, în toate cazurile cerându-se însă un examen sau un atestat pentru accesul la exercitarea profesiei. Cea care tinde să se impună tot mai mult în pregătirea specialiștilor este Universitatea, care a depus eforturi deosebite pentru includerea educației fizice și sportului în concernul academic. Franța, Germania, Belgia, Danemarca, Marea Britanie, Olanda, România, Ungaria au adoptat sistemul de pregătire universitar, natura studiilor permițând accesul la titluri și funcții similare.

Belgia a fost prima care a realizat această integrare, în multe alte țări existând impedimente cauzate de ambiguitatea termenului de educație fizică. În Luxemburg nu există o pregătire universitară în EFS, candidații la funcția de profesor obținându-și diploma universitară în străinătate, după care trebuie să treacă examenul de angajare și să-și completeze pregătirea cu un stagiu pedagogic înainte de a fi titularizat pe post.

În Spania, Portugalia, Grecia, Ungaria, iar de curând și în România, instituțiile care pregătesc cadre pentru funcția de profesor de educație fizică și sport au primit dreptul de a acorda diplome de licență de specializare sau master, precum și de doctorat sau agregare. În alte țări există institute superioare de educație fizică și sport, care atestă pregătirea prin diplome de învățământ secundar, cum este cazul Italiei, Olandei și Marii Britanii. În studiul întreprins în 1991 de P. Carrere, se prezenta un tablou sinoptic al filierelor de pregătire din 12 țări europene, tablou care a înregistrat puține modificări în urma deciziilor cunoscute ca fiind cele impuse prin Procesul Bologna [1, 2, 5].

În Germania, printr-o pregătire universitară de 3 ani se obține o diplomă într-un sector de activitate monovalent, într-un sport sau secundar 1 cu studii de 3-4 ani și secundar 2 cu studii de 4-5 ani, cu sectoare de intervenție bivalente.

În Belgia, în cadrul unor institute pedagogice superioare cu studii de 3 ani, se obține o calificare pentru ciclul secundar inferior cu titlul de regent, iar prin studii universitare plus pregătire pedagogică cu durată de 4 ani se obține titlul de profesor.

În Danemarca, prin studii de 2 ani în cadrul unor seminarii de învățători, se obține calificarea pentru a predă la clasele 1, 2, 3. Prin studii cu o durată de 4 ani în cadrul acelorași seminare se obține calificarea pentru școlile populare la toate nivelurile. În cadrul Școlii Superioare Universitare, se obține calificarea de profesor de sport cu durata studiilor de 4 ani și posibilitatea de predare în învățământul secundar monovalent la toate clasele.

În Spania, profesorul de educație fizică și sport obține calificarea după ce urmează cursurile Institutului Național de Educație Fizică, cu durata de 5 ani pentru învățământul secundar la toate clasele.

În Franța, prin cursuri universitare se obține titlul de profesor atestat cu studii cu durata de 3 ani și, după încă 2 ani, se obține "certifie EFS", licențiat cu posibilitatea de a predă în învățământul secundar și superior. Același sector de intervenție

îl pot avea profesorii "agregat EFS" cu o pregătire de 4+1 ani, în universități fiind "maitrise" CPR. Afară de profesorul de educație fizică și sport, care funcționează în licee școli normale și colegii, de stat sau private, este format "educatorul sportiv", care predă o disciplină sportivă, fiind titular al Brevetului de Stat de Educator Sportiv – BEES, ceea ce presupune o pregătire comună tuturor sporturilor și o pregătire specifică sportului care constituie specializarea sa tehnică. Cel care obține gradul I BEES este educator în disciplina aleasă pentru inițiere; gradul II asigură perfecționarea practicanților și pregătirea cadrelor în disciplina aleasă; gradul III oferă posibilitatea de a ocupa funcții la nivel înalt – antrenor național sau director tehnic în disciplina aleasă. De asemenea, antrenorul sportiv poate să desfășoare activitate cu sportivii dacă este titular al Diplomei INEPS – Institutul Național de Sport și Educație Fizică, opțiunea "antrenament sportiv".

În Grecia, profesorii de educație fizică se formează după o perioadă de școlarizare de 4 ani și obțin posibilitatea de predare în învățământul primar și secundar.

În Irlanda, Colegiul de Educație Fizică și Sport pregătește profesori după o perioadă de școlarizare de 4 ani pentru învățământul secundar bivalent.

În Italia, Institutul Superior de Educație Fizică și Sport pregătește pentru învățământul secundar, în decurs de 3 ani, profesori de educație fizică și sport.

În Luxemburg profesorii sunt pregătiți în universități străine cu durata studiilor de 4-5 ani, după care susțin concursuri de selecționare și efectuează un stagiul pedagogic de 3 ani pentru a susține activitatea în învățământul secundar și școlile normale.

În Olanda există Academia pentru Pregătirea Profesională Superioară, care pregătește profesori de specialitate pentru învățământul secundar după un ciclu de studii cu durata de 5 ani.

În Portugalia, profesorii de educație fizică absolvă după 5 ani Institutul Superior

de Motricitate Umană pentru a activa în învățământul secundar.

În Elveția, cadrele didactice generaliste sunt pregătite în școlile normale pentru predarea educației fizice, unde se formează învățătorii. Diploma I se acordă pentru pregătirea în vederea predării în învățământul obligatoriu, Diploma II – în continuarea acesteia pentru predarea în învățământul de grad superior, durata studiilor fiind de 4 ani, cuprinzând formarea de cunoștințe aprofundate în domeniile: biologie și medicină sportivă; științele mișcării și **antrenamentului**; științele sociale și ale comportamentului. Evaluarea vizează examene didactice, practice, metodologice, științifice și examene pe ramură.

În țările europene numărul de ore acordat pentru realizarea programului de instruire oscilează între 2240 și 4170, repartizarea acestora între activitățile practice și cele teoretice fiind diferită.

Astfel, Robert Osterhoudt, în analiza programelor didactice pe care o întreprinde, menționează necesitatea ca programele didactice pentru studiile sportive să fie încadrate în modul cel mai adecvat într-un plan cuprinzător, care să aibă în vedere o receptare riguroasă, obiectivă și cuprinzătoare a realității în general și a sportului în special. Studiile academice trebuie să cuprindă studii academice generale, care să includă integral cunoștințe despre realitatea fenomenului pentru a acoperi “forme pure ale înțelegerii”, cunoașterea despre calitate în general, toate celelalte for-

me de cunoaștere fiind subdiscipline ale acestora. După părerea autorului, sunt necesare următoarele discipline [1, 3, 2, 6]:

- discipline metodologice, care vizează mijloacele și felul în care se leagă întreaga succesiune a evenimentelor, principiile de ordine formală asupra realității, sunt menționate logica, matematica și lingvistica;

- discipline ale științelor naturii, care vizează caracterul obiectiv al realității și în care sunt incluse fizica, chimia, geologia, biologia;

- discipline ale științelor sociale, care înzestrează obiectivitatea științelor naturii cu conștiință și în care sunt incluse psihologia, sociologia, științele politice, științele economice, geografia, istoria;

- discipline umanistice, care se referă la caracterul autoconștient al realității în care sunt incluse artele, filozofia.

Concluzii. Este cunoscut faptul că în prezent se manifestă unele aspecte negative în formarea cadrelor de specialitate, care trebuie rezolvate cât mai rapid, pentru a ne alinia la cerințele internaționale. Dintre aceste aspecte negative putem enumera: metodici slab dezvoltate pe domenii și necorelate cu cele existente la nivel internațional; insuficienta ofertă de formare continuă; un deficit de modernizare a practicilor didactice; o lipsă de flexibilitate a programelor și a corelației curriculare cu standardele de pregătire profesională; o lentoare în promovarea cu mai mult curaj a pregătirii modulare, a cursurilor tematice.

Referințe bibliografice:

1. Albina, C. (2014). Metodologia pregătirii profesionale a antrenorilor-manageri în cadrul facultăților de educație fizică și sport. Teza de doctorat. Chișinău. 265 p.
2. Alexe, N. (1970). Studii de sociologie, psihologie, biologie și metodică educației fizice și sportului. București: Stadion. Vol. I. 245 p.
3. Budevici-Puiu, A., Ambrosi, N. (2015). Epistemologia și metodologia cercetării în educație fizică. Monografie. Chișinău: Valinex S.A. 301 p.
4. Manolachi, V., Budevici-Puiu, A., Triboi, V. (2009). Cultura fizică și sportul în Republica Moldova. Ediție consacrată împlinirii a 650 de ani de la întemeierea Statului Moldovenesc. Chișinău: Enciclopedia Moldovei, p.693-707.
5. Manolachi, V. ș.a. (2013). Strategia de dezvoltare a culturii fizice și sportului în Republica Moldova (2013-2020). Ed. a 2-a rev. și compl. Chișinău: Editura USEFS. 150 p.
6. Triboi, V. (2010). Teoria și metodică antrenamentului sportiv. Chișinău: Editura USEFS. 364 p.